

**N:o 212.**

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående försäljning af sex lägenheter från till kronopark afsatta förra fältväbelsbostället Hälle n:r 1 i Jämtlands län; gifven Stockholms slott den 19 april 1912.*

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att det under till kronopark afsatta förra fältväbelsbostället <sup>5/12</sup> mantal Hälle n:r 1 i Brunflo socken af Jämtlands län lydande Hornsjösvedtorpet äfvensom fem till samma egendom hörande, med litt. Na 1, Nb, Nc, Nd och Ne betecknade ägolotter må med i statsrådsprotokollet angifna områden hvar för sig från egendomen upplåtas med tillämpning af föreskrifterna i Kungl. kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfva egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande af de i Kungl. brefvet till domänstyrelsen samma dag i fråga om tillämpningen af berörda grunder meddelade närmare bestämmelser; dock att 347 stycken å Hornsjösvedtorpet för kronans räkning utstämplade träd icke skola ingå i försäljningen samt att förbehåll vid försäljningen göres om rätt för lotterna litt. Nb, Nc, Nd och Ne till utfartsväg, nämligen för Nb öfver Nc och Na, för Nc öfver Na, för Nd öfver Ne och Na samt för Ne öfver Na.

*Bihang till Riksdagens protokoll 1912. 1 saml. 168 häft. (Nr 212—215.) 1*

De till ärendet hörande handlingar och kartor skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts  
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

**GUSTAF ADOLF.**

*Alfred Petersson.*

---

*Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans  
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stock-  
holms slott den 19 april 1912.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,  
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,  
Statsråden: PETERSSON,  
SCHOTTE,  
BERG,  
BERGSTRÖM,  
PETRÉN,  
STENSTRÖM,  
LARSSON,  
SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Petersson, anförde vidare.

Uti underdånig skrifvelse den 18 juni 1910 har domänstyrelsen underställt Kungl. Maj:ts pröfning fråga om försäljning af det för skogs-  
väsendets räkning utarrenderade, under till kronopark afsatta förra fält-  
väbelsbostället  $\frac{5}{12}$  mantal Hälle n:r 1 i Brunflo socken af Jämtlands län  
lydande Hornsjösvedtorpet samt därvid öfverlämnat instrument öfver en  
under år 1909 förrättad saluvärdering å torpet och öfriga till ärendet  
hörande handlingar, däribland utdrag ur beskrifning öfver åren 1835 och  
1836 verkställd delning af utägorna till, utom andra, hemmanet Hälle  
tillika med en kartkopia öfver torpet.

Af handlingarna i ärendet inhämtas, bland annat, följande.

Ifrågavarande torp utgöres af ett vid ofvannämnda delning bostället

Hälle tilldeladt skifte, som är beläget invid norra ändan af Hornsjön omkring 6 kilometer från Brunflo järnvägsstation och 4 kilometer från hufvudgården. Enligt delningsbeskrifningen innehåller Hornsjösvedskiftet en areal af 50 tunnland 11 kappland eller 24.85 har, hvaraf 3.62 har inrösningsjord och 21.23 har afrösningsjord. Torpet är bebyggt med boningshus och ladugård, hvilka behöfva nybyggas, samt kornlada och stall, hvilket sistnämnda hus tillhör torparen. Nuvarande torparen E. A. Lindberg har innehaft torpet sedan år 1893 och vitsordas hafva väl häfdat detsamma. Afgälden har hittills utgått med 65 kronor årligen.

Uppskattningsmännen hafva, då det icke kunde vara till någon fördel, att torpet — med hänsyn till dess belägenhet i förhållande till hufvudgården — i kronans ägo bibehölles, ansett lämpligt, att detsamma försåldes såsom afsöndring från stamhemmanet, samt tillstyrkt, att bemälde Lindberg, som önskade köpa torpet med rätt att betala köpeskillingen under 10 år med  $\frac{1}{10}$  årligen, måtte erhålla tillstånd därtill.

Då emellertid den å torpskiftet befintliga ståndskogen af vederbörande jägmästare efter saluvärdering beräknats hafva ett försäljningsvärde af 3,139 kronor 75 öre och å torpet sålunda funnes mera skog, än som för torpets behof erfordrades, hafva uppskattningsmännen tillika föreslagit, att alla träd, som hölle 11 tum och däröfver vid brösthöjd, eller sammanlagdt 347 stycken, måtte efter utstämpling för kronans räkning försäljas; och har torpet med undantag af dessa träd saluvärderats till 3,000 kronor.

Domänstyrelsen har ansett, att då torpet vore beläget långt ifrån hufvudgården och icke syntes för beredande af bostad åt någon skogsarbetare eller af annan anledning böra bibehållas i kronans ägo, torpet borde säljas. Såsom ytterligare skäl härför har styrelsen anført, att, därest den ifrågasatta försäljningen icke skulle äga rum, kronan måste vidkännas stora kostnader för omfattande nybyggnadsarbeten vid torpet. Härjämte har styrelsen meddelat, att styrelsen gått i författning om utstämpling för försäljning för kronans räkning af förberörda 347 träd.

Sedermera har domänstyrelsen i skrifvelse den 2 december 1911 äfven underställt Kungl. Maj:ts pröfning fråga om försäljning af öfriga till kronoparken Hälle hörande inägor, nämligen hufvudgården och det därtill belägna Högkvisttorpet, därvid styrelsen öfverlämnat instrument öfver år 1911 hållen saluvärdering af sistnämnda inägor jämte öfriga handlingar och kartor, däribland en inägocharta och en skogskarta.

Af sistberörda handlingar framgår, att hufvudgården är belägen

vid gamla landsvägen mellan Östersund och Sundsvall omkring 18 kilometer från Östersund och omkring 3 kilometer från Brunflo järnvägsstation samt Högkvisttorpet omkring 600 meter öster om hufvudgården. Enligt år 1836 förrättadt laga skifte har förra fältväbelsbostället  $\frac{5}{12}$  mantal Hälle n:r 1 tilldelats tre skiften, nämligen inägoskiftet, ett därmed sammanhängande större skogsskifte samt det ofvan omnämnda Hornsjösvedskiftet eller Hornsjösvedtorpet. Enligt en af distriktslandtmätaren Lars Tirén år 1910 upprättad karta med beskrifning öfver inägoskiftet jämte ett till Högkvisttorpet lagdt område om något mer än 1 hektar, fig. n:r 198—210, af det större skogsskiftet, uppgår arealen af de nu till försäljning ytterligare ifrågasatta områdena till 20.839 har, hvaraf tomter och åker 12.08 har, äng och odlingsmark 8.371 har och impediment 0.388 har. Af denna areal brukas under Högkvisttorpet 2.113 har. Enligt skogsindelningsplanen för kronoparken utgöres det större skogsskiftet af 174.41 har skogsmark, 134.14 har impediment, 1.80 har fåbodvall och 2.22 har inägor eller sammanlagdt 312.57 har.

Hufvudgården är bebyggd med mangårdsbyggnad i godt stånd, källare, stall och ladugård under samma tak i försvarligt skick samt åtta mindre uthus, allt brandförsäkradt för 5,050 kronor. Högkvisttorpet är bebyggt med torparen tillhörig mangårdsbyggnad och fem uthus, intet brandförsäkradt. Arrendet är för hufvudgården, för hvilken beräknats ett vägunderhåll af 50 kronor årligen, 200 kronor samt för Högkvisttorpet 50 kronor. Nuvarande arrendatorn har innehaft hufvudgården på arrende sedan år 1900 och hans fader före honom i flera tiotal år. Högkvisttorpet har från början uppodlats och bebyggt af nuvarande arrendatorns fader. Båda arrendena utgå den 14 mars 1915.

Uppskattningsmännen hafva föreslagit hufvudgårdens uppdelning i fem försäljningslotter, nämligen hufvudgården, Högkvisttorpet och tre obebyggda egnahemslägenheter, hvarefter i enlighet därmed af förste landtmätaren Ax. Otto Gislén uppgjorts ett ägostyckningsförslag. Enligt detta förslag skulle till hufvudgårdens försäljningslott om 10.634 har, hvaraf 7.468 har tomt och åker m. m., 2.8935 har äng och odlingsmark samt 0.2725 har impediment, läggas såsom särskildt skifte en del af kronoparkens utmark, nämligen 25.15 har skogsmark och 46.25 har af en större myr eller tillsammans 71.40 har. Domänstyrelsen hade emellertid ej funnit sistnämnda åtgärd lämplig, utan låtit saluvärdera gårdsskiftet särskildt. De nu ifrågavarande fem försäljningslotterna, som utmärkts å Tiréns karta och där betecknats med nedanstående litt., skulle däri genom blifva:

		Areal hektar.	Saluvärde kronor.
Litt. Na 1.	Hufvudgården .....	10.634	5,000
» Nb	Högvisttorpet .....	1.998	400
» Nc	Hällbacka .....	1.612	500
» Nd	Sörsved .....	3.0095	800
» Ne	Norrsved .....	3.011	600
	Summa	20.2645	7,300

De fyra sistnämnda lotterna skulle enligt förslaget erhålla rätt till utfartsvägar.

Af dessa lotter skulle enligt uppskattningsmännens mening hufvudgården och de tre sistnämnda egna-hemslägenheterna försäljas till den högstbjudande, men Högvisttorpet för åsatt salupris till nuvarande innehafvaren, Per Gustaf Högvist, som äger mangårdsbyggningen därstädes, allt med tillträde den 14 mars 1915. Före försäljningarna borde ägostyckning och därpå grundad mantalsfördelning förrättas mellan de till försäljning föreslagna delarna och Hornsjösvedtorpet samt den del, som skulle bibehållas såsom kronopark.

Beträffande de senast till försäljning föreslagna fem områdena har domänstyrelsen förklarat sig anse dessa hvarken behöfliga för kronoparkens skötsel eller af beskaffenhet att böra för annat ändamål bibehållas i kronans ägo samt förty tillstyrkt deras försäljning.

För egen del ansluter jag mig till domänstyrelsens förslag om upplåtelse från ifrågavarande kronopark. Beträffande sättet för upplåtelse tillåter jag mig framhålla, att nådiga kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade och obemedlade bereda tillfälle att förvärfva egna-hemslägenheter från vissa kronoegendomar icke gäller beträffande områden, tillhörande icke inköpta skogsegendomar i de sex nordligaste länen och således icke heller afser nu ifrågavarande områden. Som emellertid försäljning af samtliga dessa områden synes lämpligast böra ske i enlighet med de i berörda kungörelse angifna grunder, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen medgifva,

att det s. k. Hornsjösvedtorpet äfvensom ofvannämnda fem med litt. Na 1, Nb, Nc, Nd och Ne betecknade ägotlotter må, med ofvan angifna områden, hvar för sig från egendomen upplåtas med tillämpning af föreskrifterna i nådiga kungörelsen den 31 december 1909 angående förändrade grunder för åtgärder i syfte att åt mindre bemedlade

och obemedlade bereda tillfälle att förvärfva egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande af de i nådiga brefvet till domänstyrelsen samma dag i fråga om tillämpningen af berörda grunder meddelade närmare bestämmelser; dock att 347 stycken å Hornsjösvedtorpet för kronans räkning utstämplade träd icke skola ingå i försäljningen samt att förbehåll vid försäljningen göres om rätt för lotterna litt. Nb, Nc, Nd och Ne till utfartsväg, nämligen för Nb öfver Nc och Na, för Nc öfver Na, för Nd öfver Ne och Na samt för Ne öfver Na.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställen behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet af den lydelse, bilaga . . . vid detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ur protokollet:

*Curt Rothlieb.*

---